

Μία συνηθισμένη κριτική στην τακτική των ΜΜΕ να προβάλουν σκηνές βίας είναι πως εν τέλει μας κάνουν πιο αναισθητους στην προβολή της βίας,

μιας και αυτή μπαίνει στην καθημερινότητά μας. Ας αναλογιστούμε τις πρόσφατες αναταραχές στην Γάζα και την κάλυψη του γεγονότος από τα ΜΜΕ. Πόσες φορές είδαμε μέσω της τηλεόρασης βομβαρδισμούς, πυροβολισμούς, σοβαρά τραυματισμένους ή ακόμη και σκοτωμένους ανθρώπους; Πόσες όμως από αυτές τις σκηνές βίας έχουν χαραχθεί στο μυαλό μας; Αναλογικά με τον συνολικό αριθμό τους, πολύ λίγες.

Αλλά το θέμα δεν τελειώνει απλά στον αριθμό των σκηνών που μπορούμε να ανακαλέσουμε. Η απευαισθητοποίηση γίνεται σε ένα πολύ πιο πρωταρχικό στάδιο κωδικοποίησης των γεγονότων που καταγράφουμε στην μνήμη μας. Έχει βρεθεί πως οι φυσιολογικές φοβικές αντιδράσεις μειώνονται όταν κάποιος έρχεται σε συνεχή επαφή με σκηνές βίας. Για παράδειγμα οι Bushman και Anderson (2002) βρήκαν πως όταν κάποιος παρακολουθεί για δεύτερη φορά ένα βίαιο βίντεο οι φυσιολογικές αντιδράσεις του σώματός του (ιδρώτας, χτύποι καρδιάς κ.α.) παρουσιάζονται μειωμένες σε σχέση με την πρώτη φορά που παρακολούθησε ένα παρόμοιο βίντεο. Βλέπουμε δηλαδή πως είναι αναμενόμενο τα βίντεο αυτά εν τέλει να περνούν απαρατήρητα καθώς δεν μας προκαλούν πρωτογενή συναισθηματική αντίδραση για να μας τραβήξουν την προσοχή.

Μία πιο πρόσφατη έρευνα των Bushman και Anderson (2009) γύρω από το θέμα αυτό έχει ακόμη πιο σοκαριστικά αποτελέσματα. Για την ακρίβεια πρόκειται για δύο διαφορετικά πειράματα που προσπαθούν να απαντήσουν στο ερώτημα εάν η παρακολούθηση βίας μας απευαισθητοποιεί σε τέτοιο βαθμό ώστε να μην είμαστε πλέον το ίδιο πρόθυμοι να βοηθήσουμε κάποιον συνάνθρωπό μας που βρίσκεται σε κίνδυνο.

Στο πρώτο πείραμα 300 φοιτητές χωρίστηκαν τυχαία σε 2 ομάδες. Τα άτομα της μίας ομάδας έπαιξαν για 20 λεπτά ένα βίαιο παιχνίδι και τα άτομα της δεύτερης ένα μη βίαιο. Μετά το πέρας των 20 λεπτών ο πειραματιστής έδινε στον κάθε συμμετέχοντα (οι οποίοι παίρναν μέρος στην έρευνα ένας-ένας) να συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο σχετικά με το παιχνίδι και έφευγε από την αίθουσα. Μέσα σε λίγα λεπτά και ενώ ο συμμετέχοντας ήταν μόνος στο δωμάτιο και συμπλήρωνε το ερωτηματολόγιο, ο πειραματιστής που ήταν

Η προβολή βίας ως μεσο απευαισθητοποίησης

Written by Cyprus Detectives

Monday, 21 February 2011 18:48 - Last Updated Tuesday, 22 February 2011 17:10

Έξω από το δωμάτιο έβαζε ένα προηχογραφημένο ηχητικό απόσπασμα στο οποίο δύο επαγγελματίες ηθοποιοί ακούγονταν αρχικά να μαλώνουν/φωνάζουν και μετά από λίγα δευτερόλεπτα να πιάνονται στα χέρια. Μάλιστα, για να γίνει πιο πιστευτή η σκηνή, στο σημείο που οι ηθοποιοί φαίνονταν ότι άρχισαν να βιαιοπραγούν ο πειραματιστής έριχνε μια καρέκλα στο πάτωμα και κλωτσούσε την κλειστή πόρτα του δωματίου στο οποίο βρισκόταν ο συμμετέχοντας. Έπειτα, ο ηθοποιός-θύτης ακουγόταν πως έφευγε από το δωμάτιο χτυπώντας δυνατά την πόρτα, ενώ το θύμα παραπονιόταν για τον πόνο. Αυτό που βρέθηκε είναι πως οι συμμετέχοντες που είχαν παίξει το βίαιο παιχνίδι έκαναν 73 δευτερόλεπτα για να βγουν και να βοηθήσουν το θύμα αφότου ο θύτης υποτίθεται πως είχε φύγει, ενώ όσοι είχαν παίξει το μη βίαιο παιχνίδι έκαναν μόλις 17 δευτερόλεπτα για να βγουν από το δωμάτιο και να προσφέρουν την βοήθειά τους!

Μάλιστα, ακόμη και στην περίπτωση που κάποιος δεν έβγαине να βοηθήσει το θύμα, υπήρχαν διαφορές ανάμεσα στις δύο ομάδες. Όταν τους ζητήθηκε να αξιολογήσουν πόσο βίαιος ήταν ο καυγάς που άκουσαν έξω (υποτίθεται για να ενημερώσουν τις Αρχές του Πανεπιστημίου για το συμβάν) τα άτομα που έπαιξαν το βίαιο παιχνίδι ανέφεραν πως ήταν σχετικά ασήμαντος, ενώ τα άτομα που έπαιξαν το μη βίαιο παιχνίδι ανέφεραν πως ήταν αρκετά σοβαρός.

Το δεύτερο πείραμα έγινε υπό πιο φυσιολογικές συνθήκες. Οι πειραματιστές πήγαν σε ένα σινεμά στο οποίο παίζονταν δύο διαφορετικές ταινίες: μία βίαιη και μία μη βίαιη. Μια κοπέλα με πατιρίτσες παρίστανε πως σκόνταφτε κάπου και “τυχαία” της έπεφτε μία εξ’ αυτών. Οι πειραματιστές μετρούσαν πόσο χρόνο έπαιρνε στα άτομα που παρακολούθησαν τη βίαιη ταινία ή τη μη βίαιη ταινία να βοηθήσουν την κοπέλα. Αυτό που βρέθηκε ήταν πως αυτοί που παρακολούθησαν την βίαιη ταινία καθυστέρησαν 26% περισσότερο σε σχέση με αυτούς που είχαν δει την μη βίαιη ταινία. Η διαφορά αυτή ήταν στατιστικώς σημαντική. Μια σημαντική λεπτομέρεια του συγκεκριμένου πειράματος είναι πως όταν το πείραμα γινόταν πριν την προβολή των ταινιών δεν υπήρχε διαφορά μεταξύ αυτών που πήγαιναν να δουν την βίαιη ταινία και αυτών που πήγαιναν στην μη βίαιη, κάτι που επιβεβαιώνει πως ο βασικός παράγοντας για την -ελάχιστα- καθυστερημένη βοήθεια ήταν η προβολή της ταινίας και όχι ενδεχομένως η βίαιη φύση των ατόμων (αν υποθέσουμε πως είναι πιο πιθανό άτομα με τάσεις βίας να βλέπουν βίαιες ταινίες).

Χρόνος καθυστέρησης έως την παροχή βοήθειας πριν και μετά την προβολή της ταινίας

Αυτού του είδους οι έρευνες δείχνουν ξεκάθαρα πως η προβολή βίας στην καθημερινότητά μας μπορεί να μας απευαισθητοποιήσει απέναντι στην βία που βιώνουμε άμεσα στην ζωή μας. Ως αποτέλεσμα αυτού γινόμαστε λιγότερο πρόθυμοι να βοηθήσουμε αυτούς που μας

Η προβολή βίας ως μεσο απευαισθητοποίησης

Written by Cyprus Detectives

Monday, 21 February 2011 18:48 - Last Updated Tuesday, 22 February 2011 17:10

έχουν ανάγκη. Σε αυτό το σημείο βεβαίως μπαίνει το σημαντικό ερώτημα: που ακριβώς είναι τα όρια μεταξύ επαρκούς προβολής βίας ώστε να μας κινητοποιήσει να τη σταματήσουμε και της υπέρμετρης βίας που μας κάνει πιο... αναισθητους σε αυτή;

Προσωπικά θεωρώ πως η απόλυτη έλλειψη βίας στους τηλεοπτικούς δέκτες μας ή στα παιχνίδια δεν θα μας έκανε απαραίτητα πιο αλτρουιστές ή πιο αποτελεσματικούς στην παροχή βοήθειας, μιας και δεν γνωρίζουμε πόσο ακριβώς κρατάει η επίδραση της προβολής τέτοιων σκηνών στα επίπεδα αλτρουισμού μας.

Το κείμενο δημοσιεύτηκε στο 'Ψυχολογειν' <http://psychologein.sciblogs.net/>